

De kleinere ringen (tot 5 mm) worden tusschen het hielgewricht en de teenen om het loopbeen gelegd en vervolgens met duim en wijsvinger dichtgeknepen, zodat de uiteinden goed tegen elkaar sluiten; bij de grotere ringen (vanaf 5 mm) wordt bovendien nog een overstekend lipje met een buigtang naar beneden gebogen en vast aangedrukt.

Het vangen van vogels, voor ringproeven, kan op verschillende manieren gebeuren. Vooreerst worden jonge vogels geringd in vrije nesten in de natuur. De beste tijd om zulke vogels te ringen is enkele weken voordat zij het nest verlaten. Het grootste aantal ringvogels krijgt men echter door de vangst gedurende voor- en najaarstrek.

De voorjaarstrek vindt voornamelijk plaats van af de tweede helft van Maart tot uiterlijk medio April, terwijl de najaarstrek zijn hoogtepunt bereikt in October.

Het is bekend, dat voor de meeste trekvogels bepaalde trekwegen of trekrichtingen bestaan. Wat betreft Midden- en West-Europa kan men twee groote trekwegen onderscheiden: één van N.O.- en O. Europa naar Z.W.- en W. Europa (in deze richting trekken in voor- en najaar door onze provincie o.a. vink, kneu, roek, spreeuw, veldleeuwerik) en één van N.- naar Z.-Europa (huiszwaluw, boerenzwaluw, e.a.).

Onze provincie ligt ten opzichte van deze twee groote trekrichtingen uiterst gunstig, omdat zij een doorgangsgebied vormt voor de trekkers van beide richtingen.

Meestal wordt gedurende den trektijd gevangen met z.g. „open netten”, waarvan de beide vleugels een lengte hebben van 10 m.

Op zulke vangplaatsen worden de vogels gelokt door: a. een aantal vogels in kooitjes (z.g.n. „Kouwvvogel”), ongesteld rondom het net. Deze vogels moeten, elk voor zich, hun eigen soortgenooten lokken. Zoo lokken de vinken, in de kooitjes, door hun „pinken” overvliegende vinken naar beneden.

b. Diverse vogels (z.g.n. „Reurvogel”), die door middel van een „broekie” aan een stokje in het net zijn opgesteld. Het trekken aan een touwtje van uit de schuilopvliegen, waardoor de vrij rondvliegende vogels in het net gelokt worden.

c. Het fluiten van den vogelvanger, die door middel van bepaalde fluitjes de lokroepen van de vogels in de kooi nabootst. Vooral bij het vangen van roofvogels doen deze fluitjes uitstekende dienst.

De vogels, die voornamelijk gedurende den voor- en najaarstrek op onze vangplaatsen gevangen worden, zijn: vink, kneu, putter, groenling, geelgors, veldleeuwerik, grasnieper, keep.

Bij regenachtig weer kan deze excursie niet doorgaan!

Wandeltocht naar de Algemeene Begraafplaats aan den Tongerschen weg, op Zaterdagmiddag 12 Mei.

Deelnemers worden om drie uur op het Tongersche plein, aan de Philips fabriek verwacht.

De Algemeene Begraafplaats biedt een groote verscheidenheid aan Naaldboomen. Hier kan men gemakkelijk de verschillende geslachten uit de groep der Abietineën onderscheiden. In onderstaand schema zijn de determinatiekenmerken weergegeven:

- Knoppen groeien uit tot langloten.
Naalden zittend. Doorsnede vierkant of rhombisch. Bladkussen loopt over den stengel. Kegels hangend, valt in zijn geheel af. *Picea* (spar)
Naalden gesteeld. Doorsnede plat. Geen bladkussen. Kegels opstaand, valt in stukken uit elkaar.
Abies (zilverpar)
- Knoppen groeien uit tot lang- en kortloten.
a. Lang- en kortloten dragen naalden.
Verliezen 's winters naalden. Naalden plat, lichtgroen. *Larix* (lork)
Behouden 's winters naalden. Naalden rhombisch, blauwgroen. *Cedrus* (ceder)
b. Slechts kortloten dragen naalden. *Pinus* (den)
Ook meer zeldzame vertegenwoordigers uit andere groepen der Naaldboomen komen er voor: eenige decoratieve

variëteiten van de schijncypres, *Chamaecyparis Lawsoniana*; een mooi exemplaar van de Mammothboom, *Sequoia gigantea*, den bekende reuzenden uit Californië. De oudste en hoogste Sequoia's komen voor in de Sierra Nevada, ze zijn meer dan 1500 jaren oud, ca. 100 m hoog en hebben een diameter van 5—10 m. De Amerikaanse regeering heeft hier deze groepen Sequoia's tot Nationaal eigendom gemaakt.

Onder de loofboomen vallen eenige treurhoningboomen direct in het oog. *Sophora japonica* var. *pendula*, fam. Papilionaceae. De Sophoraboomen zijn aan het einde der 18e eeuw vanuit Japan naar Europa ingevoerd. De bloemen zitten in lange trossen en bevatten veel honing. Deze treurvorm heeft hier echter nooit gebloeid.

Deze excursie wordt geleid door den heer G. Prick, agrar. stud.

N.B. Introductie, ook van huisgenooten, is op deze excursies niet toegestaan.

DE GRAUWE KLAUWIER (LANIUS COLLURIO L.) RONDOM MAASTRICHT IN 1944

door K. Stevens.

In zijn „Ornithologia Neerlandica”, deel V 1935 pag. 49, zegt Prof. Dr. van Oort van bovengenoemden vogel o.a. het volgende: „Op plaatsen, waar hij gedurende een of meer jaren vrij algemeen broedend voorkwam, is hij soms in een volgend jaar of in volgende jaren in veel geringer aantal aanwezig of wel geheel afwezig.”

Deze uitspraak wordt voor de omgeving van Maastricht bevestigd door een mededeeling van den heer Mommers (zie Maandblad van het Nat. Hist. Gen. van 31 Dec. 1943). Deze mededeeling was voor mij aanleiding de Grauwe Klauwier in het seizoen 1944 speciaal te observeren. In de eerste week van Mei zag ik bij Zonneberg een ♂, dat waarschijnlijk op den trek was. Het was het eenige exemplaar, dat ik dezen zomer op den St. Pietersberg heb waargenomen.

Bij Kobbess vond ik op 26 Mei het eerste nest in dit seizoen; het bevatte nog geen eieren, maar beide vogels waren aanwezig. Op 8 Juni waren er 4 eieren, op 20 Juni vond ik nog slechts de lege doppen: het broedsel was gestoord.

Op 27 Mei zag ik drie paartjes Grauwe Klauwieren in de buurt van het bosch van Borgharen, waarvan ik op 24 Juni een nest vond met 4 jongen en op 26 Juni twee nesten met resp. 5 en 6 jongen.

Intusschen ontdekte ik op 28 Mei een 5e paar op het Limmelerbroek, waarvan ik het nest niet heb kunnen vinden. Het zat waarschijnlijk midden in een groote braamstruik.

Bij het begin van het Julianakanaal vond ik op 1 Juli in een jongen eik het nest van een 6e paar; het bevatte 3 eieren, waarbij 't gebleven is. Dienzelfden dag vond ik langs den z.g. Bosweg het nest van een 7e paartje: bij nadering gingen de vlugge jongen er van door. Uitgevlogen jonge Klauwieren, die nog door de oude gevoerd werden, nam ik waar op 13 Juli bij de sluiswachterswoning aan de Stuw te Borgharen, op 18 Juli bij de Steenfabriek Belvédère en begin Augustus op het Broek te Borgharen.

Tot slot zag ik 18 Juli ook nog twee Klauwieren ♂ en ♀ op 't broek te Ambij.

De gevonden nesten heb ik herhaaldelijk geobserveerd, ook nadat de jonge vogels waren uitgevlogen. Slechts één ervan vertoonde een weinig scheeven stand. De voor de Grauwe Klauwieren zoo typische voorraadschuren heb ik dit seizoen niet geconstateerd.

Van mijn vogelwaarnemingen in 1944 wil ik de volgende vermelden:

Op 6 Januari zag ik 2 groepen sijsjes, ieder van ongeveer 30 stuks op de elzenstruiken van 't nieuwe Encibosch. Een sperwer sloeg er z'n slag onder.

26 Januari observeerde ik in de buurt van Meerssenhoven 5 buizerds, waarvan één duidelijk tot de witte phase behoorde.

De zeldzame draaihal zag ik 11 April eveneens in 't Encibosch. Hij deed zich te goed aan mieren, die in grooten getale over 'n boschpad kropen. Langer dan een kwartier kon ik hem van op 'n afstand van nauwelijks drie meter op mijn gemak observeeren. Deze waarneming kan ik aanvullen met ongeveer dezelfde op 21 Juni bij 't bosch van Borgharen. (Broedde deze vogel in de buurt?)

Op 14 April nam ik een beflijster waar in 't meergenoemde Encibosch.

'n Appelvink zag ik op 18 Mei in 't Stadspark; zij zocht voedsel op den grond.

'n Merkwaardige verschijning op 29 Mei, vond ik wel de zwarte stern (1 ex.) bij de sluis in het Juliana-kanaal te Limmel en 'n dozijn van dezelfde vogels bij Vuilwammes onder Bunde. Zouden deze vogels daar in de buurt broeden?

Op Slavante broedde dit jaar ook weer 'n goudvink; de jongen vlogen begin Juni de wijde wereld in.

4 Juni zag ik ook weer eens 'n boomklever, bij z'n nest in een kastanjeboom van kasteel Oost te Valkenburg. Wordt hij in onze streken een groote zeldzaamheid?

Drie vischdiefjes vlogen op 8 Juni boven de Maas bij Kobbens en op 24 Juni vier bij de Stuw te Borgharen.

Op deze laatste datum vond ik bij de Sluis aldaar 'n jonge koekoek in 't nest van gele kwikstaartjes; hij werd door de pleegouders ijverig gevoed. Tot mijn grooten spijt was er op 1 Juli nog slechts een pootje met ring, 'n halve vleugel, een paar groote veeren en een braakbal van ruige rupsenharen van over.

De kleine bonte specht zag ik in 1944 slechts éénmaal. In gezelschap van twee soortgenooten hakte hij ijverig on 'n tak van 'n zieke iep, staande Parkweg, even buiten het Stadspark te Maastricht. Dat was op 9 Januari.

Onvallend was dat er in Januari en in de eerste helft van Februari zoo weinig sporen waren in deze omgeving konden waargenomen worden, ofschoon het weer buitengewoon zacht was. Op de in den voorafgaanden herfst zoo druk bezochte slaappleatsen in de boschjes bij Zonneberg verschenen er slechts enkele.

De ijsvogel heb ik in 't afgelopen jaar herhaaldelijk waargenomen boven de Maas bij de Sluis te St. Pieter, boven de Kaniel bij 't bosch van Borgharen en boven de Geul bij Ifteren. Voor de omgeving van Maastricht lijkt hij mij niet zoo zeldzaam.

Het dodaarsje; dat ik in de laatste twee jaren op de Maas niet zag, was er dit jaar weer aanwezig. Vier exemplaren doken ijverig op 5 Maart bij de Sluis te St. Pieter.

Op 14 April (en ook later) nam ik bij het ijsbaanterrein te Heugem eenige tureluurs waar. Eén ervan spuwde een braakballetje uit, hoofdzakelijk bestaande uit keverschildjes.

Van de talrijke kapmeewen, die ik op 27 Februari boven de Maas bij 't Stadspark observeerde, was er slechts één met volledig uitgekleurde kap; op 15 Maart was dat met enkele andere ook het geval.

Op 16 April was er aan de ijsbaan 'n drukke beweging van allerlei waad- en zwemvogels; ik nam er o.a. waar: 5 smienten, 1 zomertaling, 15 slobbeenden, enkele wilde eenden en 'n dozijn tureluurs.

Nog drukker was 't er op 7 Mei. Behalve de bovengenoemde waren er toen ook aanwezig 'n tiental groenpootruiters. Met eenig kunst- en vliegwerk kon ik ze zoo dicht naderen, dat ik de groene pooten duidelijk kon onderscheiden.

Het kleine nleviertje zag ik op hetzelfde terrein op 18 Mei (2 ex.), op 22 Mei (1), op 26 Mei (1). Het schijnt er dit jaar niet gebroed te hebben. Merkwaardig was dat er op 4 Juni nog een tureluur aanwezig was. Op 20 Juni was er geen enkele stelt- of zwemvogel meer aanwezig; het terrein was grootendeels uitgedroogd.

OPVATTINGEN IN VORIGE EEUWEN OVER DE WORDING VAN FOSSIELEN IN HET ALGEMEEN, EN OVER DIE VAN HET MAASTRICHTSCHE KRIJT IN HET BIJZONDER.

door dr. Wilha A. E. van de Geyn.

1.

Het was voor de menschheid, onbekend als ze was met de palaeontologie, zooals die pas in den loop der laatste eeuw ontstaan en gegroeid is, een groot probleem, om een passende verklaring te vinden aangaande het voorkomen in de aardkorst van gesteenten, die precies op een visch of een schelp gelijken.

In de Grieksche- en Romeinsche oudheid vindt men slechts zelden aanwijzingen, dat men toen reeds aandacht wijdde aan fossielen, laat staan aan deszelfs verklaring, ofschoon het vinden van bovenaardsche beenderen in den grond mede een aanleiding tot de reuzenfiguren uit de Helleensche Sagen geweest kan zijn.

Xenophanes meent, dat de aarde zich af en toe in de zee heeft opgelost en dat bij die gelegenheid alle dieren verleemd of versteend zijn, hetgeen o.a. zou blijken uit het vinden van afdrukken in steengroeven.

In het verhaal over de Deucalionische vloed (Metamorphosen) duidt ook Ovidius op het voorkomen van versteende dieren:

„Modo qua graciles gramin carpsere capellae
nunc ibi deformes ponunt sua corpora phocae”.

In de Middeleeuwen zijn het voornamelijk de volgende twee theorieën, die een oplossing voor dit probleem trachten te geven.

Volgens de eerste onvatting is er een plastische kracht, die in de aarde zelf zetelt. Avicenna (980—1037) noemt haar „Vis plastica”; Albertus Magnus (1193—1280) „Vis lapidificativa”. Deze versteenende kracht vormde figuursteenen, „lapides figuratae”. Ter nadere verklaring werden in den loop der tijden verschillende veronderstellingen geopperd. Men dacht eenvoudig te doen te hebben met spelingen der natuur, „lusus naturae” of op het land terecht gekomen visschen-eieren, die bij gebrek aan water, hun levenskracht verloren hadden. Ook werd wel de meening geuit, dat deze versteeningen voorloopige scheppingsmodellen waren, waarvan sommige in vervolmaakten vorm waren terug te vinden in een levend dier; andere daarentegen waren niet uitgevoerd, omdat het „ontwern” blijkbaar afgekeurd was door den Schepper. Het werd zelfs voor vrij onbetamelijk gehouden deze mislukte, in de aarde verborgen scheppingsproeven, te gaan bestudeeren.

Zelfs is het voorgekomen, dat een geologie-professor aan de Universiteit van Würzburg nog in de 18e eeuw geloof hechtte aan het vinden van „lapides figuratae”. Pas toen hij een steen vond, waarvan zijn eigen naam stond ingegrift drong het tot hem door, dat ook de andere verzamelde en zelfs beschreven steenen — waarvan afdrukken van kikkers met vogelkoppen en andere gedrochten, ja zelfs grieksche en hebreuwsche teksten te vinden waren — door zijn studenten waren bewerkt. Het is een affaire geweest, die hem zijn naam en zijn vermogen hebben gekost, omdat hij de geheele onlage van een inmiddels door hem uitgegeven boek over deze namaakfels trachtte op te koop. In Nederland heeft nog de Universiteitsbibliotheek te Leiden, evenals die van de Technische Hogeschool te Delft een exemplaar van dit beruchte werk in bezit.

Ook ten onzichte van de fossielen uit het Maastrichtsche Krijt vinden we deze onvatting gehuldigd in het overigens weinig bekende boek van Michelant: „Voyage de Philippe de Hurgès à Liège et à Maestricht en 1615” uitgegeven in 1872. Deze Philippe de Hurgès bezat een Natuurhistorisch Kabinet waarin hij allerhande merkwaardige steenen had ondergebracht, die hij op zijn reizen verzameld had. Hij vergelijkt de krijtfossielen van Maastricht met die van vele andere streken, die hij even-